

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 2.6.2014
COM(2014) 335 final

ANNEX 1

LISA

järgmise dokumendi juurde:

KOMISJONI TEATIS

**EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA
SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

INIMVÄÄRNE ELU KÕIGILE: NÄGEMUSEST ÜHISE TEGUTSEMISENI

Esmatähtis valdkond	Võimalikud ülesanded (koos illustreerivate näidetega hõlmatud elementide kohta)					
Vaesuse kaotamine	Kaotada äärmine vaesus Võib hõlmata äärmuslikku rahalist vaesust ja mitmemõõtmelist vaesust	Vähendada nende inimeste osakaalu, keda ohustab äärmine vaesus ja kes peavad ära elama vähemaga kui 2 dollarit päevas Võib hõlmata vaesuspiiri „vaesuse oht” ja kõrgemaid vaesuskünniseid	Vähendada allapoole riiklikku vaesuspiiri elavate inimeste, sealhulgas haavatavatesse rühmadesse kuuluvate isikute osakaalu Võib hõlmata vastavalt põhjendatud riiklikele vaesusemääratlustele absoluutset ja suhtelist vaesuspiiri	Vähendada rahaülekannete kulusid ja rändekulusid, sealhulgas töölevõtukulusid Võib hõlmata tehingukulusid, töölevõtukulusid ning rändajate ja nende perede finantsalast kaasamist	Tagada kindlad õigused maale, omandile ja muudele varadele Võib hõlmata maaomandit, infrastruktuuri, finantsalast kaasamist ja sissetuleku hooajalisust	Suurendada vastupanuvõimet ning vähendada katastroofidest tingitud surmajuhtumite arvu ja majanduslikku kahju Võib hõlmata riskihindamist ja katastroofiohu juhtimist, varajase hoiatamise süsteeme, finantsmehhanisme ja taastamisraamistikku ning abi, taastamise ja arendamise omavahelist sidumist
Ebavõrdsus	Tagada, et väiksema sissetulekuga rühmad saaksid rahvatulu suurenemisest sama palju kasu kui suurema sissetulekuga rühmad Võib hõlmata rahvastikurühmade võrdlust sissetulekuvintiilide kaupa ning suhtelist vaesust	Lõpetada diskrimineerimine ja kaotada ebavõrdsus avalike teenuste pakkumisel ja majanduselus Võib hõlmata diskrimineerimist soo, etnilise kuuluvuse, seksuaalse sättumuse, puude, rahvuse või muu seisundi põhjal	Suurendada tõrjutud rühmade, sealhulgas etniliste vähemuste, rändajate ja pagulaste mõjuvõimu ning neid kaasata Võib hõlmata seda, mil määral pääsevad rändajad ja pagulased (võrreldes ELi kodanikega) ligi avalikele teenustele, tervishoiule, haridusele jms, ning näitajaid rändajate ja pagulaste lõimumise kohta			
Toiduga kindlustatus	Tagada nälja kaotamiseks	Kaotada alatoitumus, laste	Suurendada säästval viisil	Vähendada toidu kadu ja		

ja toitumine, säästev põllumajandus	aastaringselt juurdepääs ohutule, piisavale, taskukohasele ja toitvale toidule <i>Võib hõlmata linna- ja maapiirkondi, ebasoodsamas olukorras olevaid ühiskonnarühmi ning toiduvarude kestmist</i>	kasvu kängujäämine ja toidu raiskamine <i>Võib hõlmata laste kasvu kängujäämist, toidu raiskamist ja alatoitumust</i>	põllumajanduse, kalanduse ja vesiviljeluse tootlikkust <i>Võib hõlmata tootlikkust, niisutamist, tehnoloogiat, väikepõllumajandustootjaid, konkurentsivõimet, hinnakõikumisi, naisi, säästlikke põllumajandustavasid, mulda, vett, saastet, bioloogilist mitmekesisust, vastupanuvõimet (sh kliimamuutusele), metsade hävinemist, traditsioonilisi meetodeid</i>	raiskamist <i>Võib hõlmata saagikoristus- ja töötlemisjärgseid kadusid, transporti, ladustamist, turustamist ja jaemüüki ning tarbimisjäätmeid</i>		
Tervis	Vähendada laste ja emade suremust ning tagada üldine seksuaal- ja reproduktiivtervis ning nendega seotud õigused <i>Võib hõlmata imikute ja emade suremust, noorukite viljakust ning juurdepääsu pereplaneerimisele</i>	Vähendada nakkushaiguste ja mittenakkuslike haiguste koormust <i>Võib hõlmata peamisi nakkushaigusi ja mittenakkuslikke haigusi</i>	Tagada kvaliteetsete tervishoiuteenuste tõhus ja võrdne üldine kättesaadavus, sealhulgas sellistele haavatavatele isikutele nagu puudega isikud või eakad <i>Võib hõlmata terviseedendamist, ennetavaid teenuseid, ravi ja taastusravi ning tervishoiutöötajate kättesaadavust ja kvaliteeti</i>	Kanda hoolt selle eest, et kedagi ei tõugataks äärmisesse vaesusesse ega jäetaks sinna tervishoiule tehtavate väljaminekute tõttu <i>Võib hõlmata vaesumist summade tõttu, mis tuleb isikul endal kinni maksta</i>		
Haridus	Tagada võrdselt nii poistele kui ka tüdrukutele juurdepääs tervele kvaliteetse põhihariduse tsüklile,	Tagada kõikidele ulatuslikud põhioskused, edasiantavad oskused ja tehnilised oskused, mis võimaldavad ühiskonnas täielikult osaleda	Vähendada täiskasvanute seas kirjaoskamatus	Kaotada hariduses ebavõrdsus, võttes erimeetmeid, et jõuda ebasoodsamas olukorras olevate isikuteni ja	Tugevdada hariduse, teadus- ja uuendustegevuse ning teadmiste loomise ja jagamise edendamise	

	sealhulgas põhihariduse ülemisele astmele, ja võimalus see tsükkel läbida <i>Võib hõlmata väikelaste arendamist, põhihariduse alumise ja ülemise astme läbimist, üleminekut põhihariduse alumiselt astmelt ülemisele astmele</i>	<i>Võib hõlmata õpitulemusi, õpetajate kättesaadavust ja kvalifikatsiooni, tööturule suundumist lihtsustavat haridust, täiskasvanutele pakutavaid haridus- ja koolitusvõimalusi</i>	<i>Võib hõlmata täiskasvanute ja noorte kirjaoskust, soolisi lõhesid</i>	rühmade, keda ähvardab diskrimineerimise oht, sealhulgas puudega inimeste, etniliste vähemuste, rändajate ja pagulasteni <i>Võib hõlmata registreerimise, kursuse läbimise ja õpitulemuste puhul vahe tegemist, lähtudes sellistest teguritest nagu sugu, maa/linn, jõukuse kvintil, geograafiline asukoht, rühma haavatavus konkreetse riigi kontekstis ja hariduse maksumus</i>	vahelisi seoseid <i>Võib hõlmata ettevõtjate ja teadusringkondade koostööd, uuenduslikke õppekavasid ning keskkonnahoidliku, digitaalse ja säästva majanduse ja ühiskonnaga seotud koolitust</i>	
Sooline võrdõiguslikkus ja naiste mõjuvõimu suurendamine	Ära hoida ja kaotada igat liiki naiste- ja tüdrukutevastane vägivald <i>Võib hõlmata seksuaalset vägivalda, laste abiellumist, naiste suguelundite moonutamist ja naisetappu, juurdepääsu õiguskaitsele</i>	Lõpetada naiste ja tüdrukute igat liiki diskrimineerimine <i>Võib hõlmata juurdepääsu majandusvõimalustele, tootmisvahendeid ja sissetulekut, õigusakte ja õigusi, vastutuse jaotumist naiste ja meeste vahel</i>	Suurendada naiste esindatust, osalust ja juhirolli otsuste tegemisel kõikidel tasanditel ja kõikides valdkondades <i>Võib hõlmata poliitilist esindatust ning naisi juhtivatel ametikohtadel ja olulistest ametites näiteks kohtu-, politsei- või teadusvaldkonnas</i>	Tagada naiste ja tüdrukute üldine ja võrdne juurdepääs olulistele teenustele <i>Võib hõlmata juurdepääsu tervishoiule ja pereplaneerimisele, haridusele, energiale, veele ja kanalisatsioonile ning muudele teenustele, sealhulgas IKT-le ja sellealasele koolitusele</i>	Sulgeda ja lõppkokkuvõttes kaotada sooline palgalõhe avalikus ja erasektoris <i>Võib hõlmata naiste palgatasemeid võrrelduna meeste palgatasemetega, osalemist tööturul</i>	
Vesi ja kanalisatsioon	Saavutada üldine juurdepääs ohutule joogiveele	Saavutada üldine juurdepääs kanalisatsioonile ja hügieenile	Parandada veevarude integreeritud majandamist	Parandada kõikides peamistes sektorites veekasutuse tõhusust	Parandada vee kvaliteeti ja vähendada reostust	

	Võib hõlmata linna ja maapiirkonna mõõdet, ebasoodsamas olukorras olevaid rühmi, avalikke rajatisi, nagu haiglad, koolid ja pagulaslaagrid, ning kvaliteedinäitajaid	Võib hõlmata juurdepääsu sanitaarseadmetele ja avalikus kohas roojamise probleemi kaotamist	Võib hõlmata valgalade veemajanduskavu, ülejutus- ja põuakavu, katastroofidega seotud kahjusid, ladustamismahtu ja osalust soodustavat otsuste tegemist	Võib hõlmata veestressi all kannatavaid valgalasid, säästvaid veekasutustasemeid, vee tootlikkust peamistes sektorites (põllumajandus, energia, tööstus, kodumajapidamised) ja kulude tagasiteenimist	Võib hõlmata vee seisundit, veereostuse puhul kõige olulisemaid sektoreid, keemilist reostust ja toitainetega saastamist ning reovett	
Säästev energia	Tagada üldine juurdepääs tänapäevastele energiateenustele Võib hõlmata tänapäevaseid energiateenuseid ja infrastruktuuri vastupidavust	Tõsta kogu maailmas energiatõhususe suurenemise tempot Võib hõlmata sektoripõhist investeerimist energiatõhususse, uut tehnoloogiat, poliitikaraamistikke ja institutsioonilisi raamistikke, ehitiste renoveerimist, tõhusaid kütte- ja jahutussüsteeme, tõhusalt energiat kasutavaid tooteid	Suurendada üleilmset energiaallikate jaotuses taastuvenergia osatähtsust Võib hõlmata taastuvate energiaallikate osatähtsust, sektoripõhist investeerimist, uut tehnoloogiat, stiimuleid, poliitikaraamistikke ja institutsioonilisi raamistikke	Järk-järgult loobuda keskkonda kahjustavate fossiilkütuste puhul makstavatest toetustest Võib hõlmata tasemeid, sektoreid ja piirkondi, juurdepääsu, hinda, loobumisstrateegiaid		
Täielik ja produktiivne tööhõive ning inimväärne töö kõigile	Suurendada töökohtade hulka ja parandada nende kvaliteeti ning edendada säästlikke ja piisavaid elatusallikaid, eelkõige noorte, eakate, naiste ja rühmade puhul, keda ähvardab diskrimineerimise oht Võib hõlmata mitteametlikku tööhõivet, noori ja tüdrukuid/naisi,	Suurendada inimväärse töö tegevuskava alustalasid arvesse võttes kogu tööhõives produktiivse tööhõive ja inimväärse töö osatähtsust Võib hõlmata palgatööd, mitteametlikku tööhõivet, laste tööd, sunniviisilist tööd ja põhilisi	Suurendada sotsiaalkaitse põhialuste ulatust ja rakendada järk-järgult kõrgematasemelisi sotsiaalseid tagatisi Võib hõlmata abi töötutele, lastega peredele ja vaestele,	Kaitsta kooskõlas ILO normide ja standarditega võõrtöötajate ja põgenike õigusi Võib hõlmata võõrtöötajate võrdset		

	<i>kes ei omanda haridust ega osale produktiivses tööhõives ega koolituses</i>	<i>töönorme</i>	<i>sotsiaalkindlustust ja pensione ning katastroofiohu juhtimise vahendeid</i>	<i>kohtlemist ja juurdepääsu inimväärsele tööle ning võõrtöötajate osatähtsust kogu ametlikus tööhõives</i>		
Kaasav ja jätkusuutlik majanduskasv	Edendada majanduse struktuurset ümberkujundamist ning uuendus-, ettevõtlus- ja äritegevust soodustavat keskkonda <i>Võib hõlmata õigus- ja fiskaalreformi, majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnavalast riiklikku arvepidamist, vähese CO₂-heite saavutamise strateegiate edendamist, ametlikus ja mitteametlikus sektoris tegutsevate mikro-, väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate suuremat tootlikkust, juurdepääsu väljaspool maapiirkondi asuvatele töökohtadele ja tõhusamaid kohalikke väärtusahelaid</i>	Tagada juurdepääs turgudele ja rahalistele vahenditele ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogiale ja -võrgustikele <i>Võib hõlmata juurdepääsu finantsteenustele, füüsilisele infrastruktuurile, elektroonilistele sidevahenditele ja internetile (tänu õiglase, läbipaistva ja soodsa õiguskeskkonna väljakujundamisele), vastupanuvõimelistele ja riske arvesse võtvatele investeeringutele teadusesse, tehnoloogiasse ja uuendustegevusse</i>	Suurendada avaliku sektori investeeringuid säästvasse ja vastupidavasse infrastruktuuri <i>Võib hõlmata sektoreid (transport, energia, niisutamine jne), investeeringute taset ja kvaliteeti, avaliku ja erasektori partnerlust, täitmata vajadusi, vastupanuvõimet</i>	Hõlbustada rahvusvahelise koostöö tõhustamise teel ohutut, nõuetekohast ja korrapärast rännet <i>Võib hõlmata tööjõu liikuvust käsitlevate kokkulepete ning pensionide ja muude sotsiaalhüvitiste ülekantavust käsitlevate kokkulepete sõlmimist ja rakendamist, samuti oskuste ja kvalifikatsioonide tunnustamise vallas tehtud edusamme kajastavaid näitajaid</i>	Võimaldada vähim arenenud riikidest pärit toodete puhul tollimaksu- ja kvoodivaba juurdepääsu turgudele <i>Võib hõlmata tollimakse ja kvoote sektorite, importivate riikide ja päritoluriikide kaupa</i>	
Säästvad linnad ja inimasustused	Parandada juurdepääsu ohutule ja säästvale transpordile, sealhulgas taskukohasele ühistranspordile <i>Võib hõlmata transporti, müra, liiklusohutust ja ligipääsetavust kõigile</i>	Vähendada slummielanike arvu, tagades ohutud, taskukohased ja vastupidavad eluasemed ning kindlustunde seoses maaomandiga <i>Võib hõlmata säästvaid eluasemeid, maaomandiga seotud kindlustunnet</i>	Parandada säästvat ja ligipääsetavat linnamaa planeerimist ja plaanide elluviimist <i>Võib hõlmata säästvaid linnaplaneeringuid, katastroofiohu integreeritud</i>	Parandada õhukvaliteeti <i>Võib hõlmata peenosakesi ja osooni ning siseõhu ja välisõhu saastet</i>		

			juhtimist, linnade vastupanuvõimet ja kohanemist kliimaga, linnade haljasalasid ning linnade ja maapiirkondade vastastikuseid seoseid, samuti ligipäsetavat linnakeskkonda			
Säästev tootmine ja tarbimine	Vähendada, taaskasutada ja võtta ringlusse jäätmeid <i>Võib hõlmata ennetustegevust, juurdepääsu kogumiskavadele, ringlussevõttu ja prügilate kasutamise vähendamist</i>	Parandada loodusvarade tootlikkust <i>Võib hõlmata SKP suhet toorainete tarbimise, vähendatud süsinikdioksiidisaldust, keskkonnahoidlike töövõtteid</i>	Vähendada tarbimise mõju keskkonnale <i>Võib hõlmata ökoloogilist jalajälge, majanduslikke vahendeid, kokkupuudet toksiliste ainetega, prügi</i>	Tagada kemikaalide nõuetekohane käitlemine kogu nende olerusringi jooksul <i>Võib hõlmata toote olerusringil põhinevaid lähenemisviise, kemikaalide registreerimist ja heakskiitmist, ohtlike jätmeid, õigusraamistikke ja käitlemiskohti</i>	Vähendada inimeste kokkupuudet ohtlike kemikaalidega ja nende kemikaalide vallandumist keskkonda <i>Võib hõlmata inimeste/toidu ja keskkonna saastatuse taset ning toksiliste paikade arvu vähendamist</i>	Parandada ettevõtete, toodete ja teenuste säästlikkust <i>Võib hõlmata ettevõtete säästvat arengut käsitlevat aruandlust, säästvaid riigihankeid, sertifitseeritud märgistamist, investeermist keskkonnahoidlikesse sektoritesse</i>
Ookeanid ja mered	Kaitsta ja taastada ookeanide seisundit ning säilitada merede bioloogiline mitmekesisus, leevendades inimetegevuse mõju <i>Võib hõlmata ökosüsteemipõhise lähenemisviisi rakendamist inimetegevuse korraldamisel, elupaikade</i>	Tagada säästev kalandus (kalavarude hea seisund) <i>Võib hõlmata kalavarude taastamist tasemeni, mis suudab tagada maksimaalse jätkusuutliku saagikuse, laevastiku liigset võimsust, ebaseaduslikku, teatamata ja</i>	Tagada väikekaluritele, kelle jaoks kalapüük on elatusallikas, juurdepääs kalavarudele kohalikul, piirkondlikul ja üleilmsel tasandil <i>Võib hõlmata väikekalureid ja väikesemahulist kalapüüki, kalandussektoris töötavaid naisi ning põlisrahvaid ja nende kogukondi</i>	Vähendada merereostust ja meres leiduva, sealhulgas maismaal asuvatest allikatest pärit prahi hulka <i>Võib hõlmata maismaal ja merel asuvaid reostusallikaid, mereprahi</i>		

	<i>seisundi halvenemist, ohustatud liike, kaitsealade ja säästvalt majandatavate piirkondade loomist riigi jurisdiktsiooni piires ja sellest väljaspool</i>	<i>reguleerimata kalapüüki, kaaspüüki ja tagasiheidet ning ökosüsteemipõhiste lähenemisviiside rakendamist</i>				
Bioloogiline mitmekesisus ja metsad	Kindlustada ja taastada olulisi teenuseid pakkuvad ökosüsteemid <i>Võib hõlmata kaitsealasid, taastamist, põhilisi liike ja ökosüsteemiteenuseid</i>	Ära hoida teadaolevate ohustatud liikide väljasuremine ja tugevdada nende kaitsestaatust <i>Võib hõlmata keskendumist ohustatud liikidele, kaitset, salaküttimist ja ebaseaduslikku kauplemist</i>	Vähendada looduslike elupaikade kadumise, nende seisundi halvenemise ja killustumise kiirust <i>Võib hõlmata kaitsealade ja looduslike elupaikade killustumist</i>	Vähendada metsade säästva majandamise abil metsade hävinemist ja metsade seisundi halvenemist <i>Võib hõlmata metsade hävinemist, metsaga kaetud alade muutumist, ebaseaduslikku raiet, kaitsealasid ja metsade säästvat majandamist</i>	Vähendada ebaseaduslikku kauplemist looduslike liikide ja puiduga <i>Võib hõlmata nõudluse vähenemist, õiguskaitsealast suutlikkust, rakendamist, organiseeritud kuritegevust</i>	
Mulla seisundi halvenemine, sealhulgas kõrbestumine ja põud	Liikuda maailma poole, kus mulla seisund enam ei halvene <i>Võib hõlmata mulla seisundi halvenemise ärahoidmist ning halvas seisus või saastunud mulla seisundi parandamist</i>	Kaitsta mulda <i>Võib hõlmata mulla kvaliteeti, pinnase erosiooni, mulla orgaanilise aine sisaldust ja viljaka maa hooldamist</i>	Ära hoida ja leevendada põuda <i>Võib hõlmata valgalade ja põuariskiga seotud planeerimist, tõhusa veekasutuse alaseid meetmeid</i>			

Inimõigused, õigusriigi põhimõtte, hea juhtimistava ja tõhusad asutused	Tagada vaba ja üldine kodanike registreerimine ning täiustada olulisi statistikasüsteeme <i>Võib hõlmata sündide registreerimist ja juriidilist identiteeti</i>	Tagada sõna- ja ühinemisvabadus, vabadus osaleda sotsiaaldialoogis ja rahumeelselt meelt avaldada ning avalikkuse sisuline osalemine <i>Võib hõlmata osalemist poliitikas ja otsuste tegemises, ühinemis- ja sõnavabadust, juurdepääsu avaliku sektori asutustele ja teenustele ning sotsiaaldialoogi</i>	Tagada läbipaistvus ning avalikkuse õigus pääseda ligi teabele, valitsuse andmetele, sõltumatule ajakirjandusele ja avatud internetile <i>Võib hõlmata juurdepääsu teabele ja valitsuse andmetele, meediavabadust ja avatud interneti</i>	Võtta vastu asjakohane õigusraamistik, et kaitsta kõige haavatavamate rühmade ja isikute, sealhulgas rahvusvaheliste ja riigisiseste põgenike inimõigusi <i>Võib hõlmata haavatavate rühmade juurdepääsu õiguskaitsele ja avalikele teenustele, sõna- ja teabevabadust</i>	Tagada korruptsiooni vähendamiseks asjakohase õigusraamistiku ja riiklike strateegiate vastuvõtmine ja rakendamine <i>Võib hõlmata korruptsiooni, avaliku sektori finantsjuhtimist ja aruandlusmehhanismide sisseseadmist</i>	Tagada, et õigusasutused oleksid ligipääsetavad, erapooletud ja sõltumatud ning austaksid asjakohaseid menetlusõigusi <i>Võib hõlmata õigusriigi põhimõttele tuginevat ja diskrimineerimist vältivat otsustetegemist, prognoositavat ja läbipaistvat õigusloomet, õiguskaitset, juurdepääsu õiguskaitsele</i>
Rahumeelsed ühiskonnad	Vähendada vägivaldsete surmade ja vägivalda all kannatavate inimeste arvu <i>Võib hõlmata mõrva ja konfliktist tingitud surmajuhtumeid, haavatavate rühmade vastu suunatud vägivalda</i>	Suurendada politsei-, õigus- ja julgeolekuasutuste suutlikkust, professionaalsust ja vastutust <i>Võib hõlmata avalikkuse usaldust õigus-, politsei- ja julgeolekuasutuste vastu</i>	Kahandada käsi- ja muude relvade ebaseaduslike vooge <i>Võib hõlmata relvade üleandmist ja relvakaubandust</i>	Vähendada rahvusvahelist organiseeritud kuritegevust, sealhulgas ebaseaduslike rahavooge ning kauplemist uimastite, inimeste, looduslike liikide ja loodusvaradega <i>Võib hõlmata uimastite, kaupade, ja looduslike liikidega seotud kauplemist ja organiseeritud kuritegevust, ebaseaduslike rahavoogude ja maksudest kõrvalehoidumise</i>		

				vähendamist varastatud tagasinõudmist	ning vara		
--	--	--	--	---	--------------	--	--